

SPECIFICUL DECONTĂRILOR INTERBANCARE NAȚIONALE ÎN CADRUL SISTEMULUI ELECTRONIC DE PLĂȚI

Lect. univ. dr. Socol Adela – Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, e-mail: adelasocol@yahoo.com

Lect. univ. dr. Codruța Făt – Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj Napoca, e-mail: codrutafat@yahoo.com

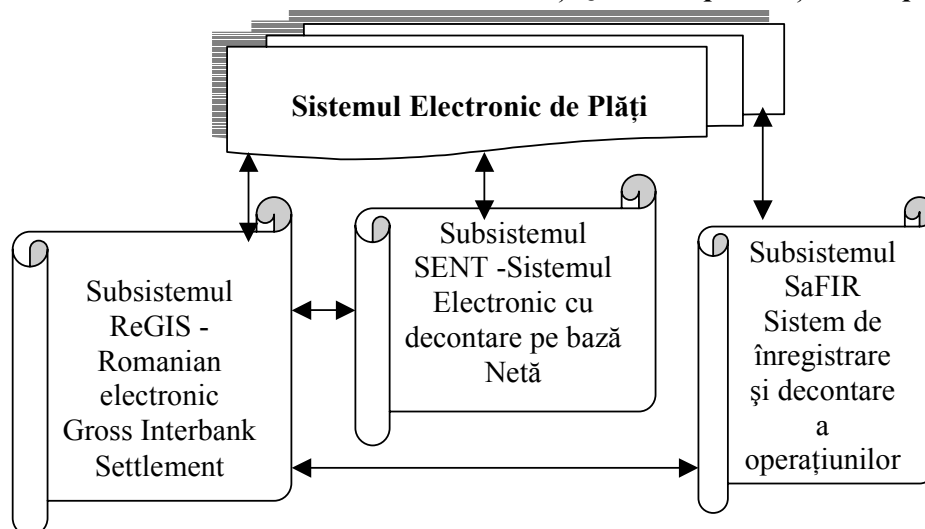
Rezumat:

The presents from the past until present the situation of the inter-banking payment systems from Romania, with the critical aspect of the transforming procedural stages in the period that followed the centralized economy, the post communist period. It is presented the present stage and developing opportunities for a National System of Electronic Payments, a modern and suitable system for the requirements of the European Union, Romania following to be a member from January 1st 2007. The elements of the Romanian electronic Gross Interbank Settlement – ReGIS, SENT (Electronic System of the Payments) and SaFIR (Recording the Financial Instruments Operations System) – are described considering the operational approach and the advantages of the eliminating physical circuit of the payment instruments, by realizing the electronic transfer of the funds.

Deschiderea economiei românești în perspectiva apropiatei aderări la Uniunea Europeană induce la nivelul sistemelor de plăți provocări specifice, legate în special de volumul sporit al tranzacțiilor și dorințele utilizatorilor de a beneficia de servicii compatibile cu cele din Uniunea Europeană.

Pentru realizarea unor sisteme de plăți aliniate la practicile și standardele europene și internaționale (stabilite de Banca Centrală Europeană și Banca Reglementelor Internaționale), în România a fost finalizat în anul 2005 proiectul de implementare a Sistemului Electronic de Plăți SEP, ale cărui componente sunt prezentate în Figura nr. 1.

Figura nr. 1 – Arhitectura Sistemului Electronic de Plăți și interdependențele componentelor sale.

Sistemul Electronic de Plăți este structurat pe trei componente:

1. Sistemul cu decontare pe bază brută în timp real¹ (Real Time Gross Settlement System RTGS), denumit în România ReGIS (Romanian electronic Gross Interbank Settlement), în funcțiune din 8 aprilie 2005;

2. Casa de compensare automată (Automated Clearing House ACH), denumită în România SENT (Sistemul Electronic cu decontare pe bază Netă), în funcțiune din 13 mai 2005;

3. Sistemul de gestiune a titlurilor de stat² (Government Securities Registration and Settlement GSRS), denumit în România SaFIR (Sistem de înregistrare și decontare a operațiunilor cu titluri de stat), în funcțiune din 3 octombrie 2005.

Sistemul Electronic de Plăți dispune de facilități de asigurare a continuității activității, cu ajutorul unui centru secundar de preluare a activității în ipoteza în care centrului principal i-ar fi afectată activitatea.

Implementarea Sistemului Electronic de Plăți s-a efectuat pe parcursul a 30 de luni, ca rezultat al colaborării dintre 70 de instituții diferite. Sistemele au fost testate timp de 15 luni. Costurile Sistemului Electronic de Plăți au fost estimate de Banca Națională a României la 16,5 milioane euro (8,04 milioane suportate de Uniunea Europeană și restul sumei suportată de TransFonD).

Pe tot parcursul realizării și implementării Sistemului Electronic de Plăți, Banca Națională a României a prezentat stadiul dezvoltării componentelor sistemului și a dat publicității detaliile concepției elementelor sistemului și modul lor de operare. Informații de acest fel au fost publicate pe site-ul băncii centrale, la itemul Sistemul național de plăți. Fiecare componentă a sistemului și modul său de funcționare a fost prezentată detaliat în site-ul menționat, prin intermediul unor caiete tehnice de studii și manuale de operare.

Etapele procedurale pe care sistemul electronic de plăți le-a parcurs din punct de vedere tehnic, nu ar fi fost posibile fără adaptarea legislației românești la realitățile noului sistem. Astfel, se poate identifica un set de acte normative, emise între anii 2003 și 2005³, care conține:

- Legea nr. 485/2003⁴ pentru modificarea și completarea Legii bancare 58/1998;
- Legea nr. 443/2004⁵ pentru modificarea și completarea Legii bancare 58/1998;
- Legea nr. 312/2004⁶ privind Statutul Băncii Naționale a României;
- Legea nr. 253/2004⁷ privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare;
- Ordonanța Guvernului nr. 9/2004⁸ privind unele contracte de garanție financiară, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 222/2004⁹;
- Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 2/2004¹⁰ privind utilizarea codurilor IBAN în România;
- Regulamentul nr. 6/2004¹¹ pentru modificarea Regulamentului nr. 8/1996 privind regimul de decontare specială și autorizare a caselor de compensații interbancare, republicat;

¹ Potrivit Raportului final de implementare a SEP (dat publicității de BNR pentru activitatea SEP de până în luna noiembrie 2005), în cadrul ReGIS media zilnică a plăților a înregistrat în prima parte a lunii noiembrie un număr de 5120 de plăți, iar ca valoare medie lunară 7 miliarde de euro în septembrie 2005.

² În prima lună de funcționare sistemul a procesat operațiuni modeste atât ca număr, cât și ca valoare: zilnic, o medie de 20 de tranzacții în valoare de 10 milioane euro (potrivit Raportului final de implementare a SEP).

³ Raportul anual 2004 al Băncii Naționale a României, p. 118-124.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 876/2003.

⁵ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1035/2004.

⁶ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 582/2004.

⁷ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 566/2004.

⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 78/2004.

⁹ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 508/2004.

¹⁰ Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 165/2004.

¹¹ Abrogat de Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/2005 privind sistemele de plăți care asigură compensarea fondurilor.

- Norma nr. 12/2004¹² privind modificarea Normei nr. 3/1998 privind plafoanele tehnice de garantare unilaterală, cu modificările și completările ulterioare;

- Norma Băncii Naționale a României nr. 1/2005¹³ privind modul unitar de completare a mențiunilor din ordinele de plată în mesajele electronice utilizate în sistemul ReGIS și în casa de compensare automată;

- Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/2005¹⁴ privind sistemele de plăți care asigură compensarea fondurilor;

- Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 2/2005¹⁵ privind ordinul de plată utilizat în operațiuni de transfer credit;

- Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 3/2005¹⁶ privind debitarea directă executată prin casa de compensare automată.

Nu se poate identifica un singur act normativ complex care să normeze condițiile funcționării unui sistem de plăți la nivel național. De altfel, în România, pot funcționa în prezent mai multe sisteme de plăți, cu condiția autorizării acestora în conformitate cu prevederile legale în vigoare. Putem însă identifica prevederi disparate conținute de diverse reglementări referitoare la sistemele de plăți naționale. Aceste acte normative formează un cadru general în care sunt autorizate și își desfășoară activitatea sistemele de plăți naționale.

Sintetic, modificările legislative se referă la posibilitatea angajării unei societăți bancare pe baza semnăturii sale electronice, la declararea explicită a implicării băncii centrale în promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți pentru asigurarea stabilității financiare. Îndeplinirea acestei atribuții de către banca centrală se realizează prin monitorizarea sistemelor de plăți, inclusiv a instrumentelor de plată, în scopul asigurării securității și eficienței acestora, pentru evitarea riscului sistemic și prin posibilitatea furnizării de lichidități instituțiilor de credit în vederea fluidizării decontărilor instrucțiunilor de plată. De asemenea, au fost stabilite condițiile în care ordinele de transfer și compensarea sunt valabile și produc efecte juridice, condițiile pe care trebuie să le îndeplinească sistemele pentru a fi autorizate ca sisteme de plăți naționale. Au fost legiferate elemente specifice operațiunilor de transfer credit și de executare a instrucțiunilor privind debitarea directă executate prin casa de compensare automată.

Componenta ReGIS a Sistemului Electronic de Plăți reprezintă un *sistem cu decontare pe bază brută în timp real* care asigură schimbul de instrucțiuni de plată între participanți și decontarea finală (definitivă) a transferurilor de fonduri aferente acestora în mod continuu, tranzacție cu tranzacție, precum și decontarea finală (definitivă) a pozițiilor nete provenite de la sistemele cu decontare pe bază netă SENT și a transferurilor de fonduri aferente operațiunilor cu instrumente financiare din sistemul SaFIR.

Următoarele instrucțiuni de plată sunt procesate și decontate definitiv în sistemul ReGIS:

a) instrucțiuni de plată de tip *transfer credit aferente plăților de mare valoare (ce exced 50.000 RON) sau urgente inițiate de participanți;*

b) instrucțiuni de plată pentru decontarea pozițiilor nete (NSI – Net Settlement Instructions) rezultate din sistemele de compensare;

c) instrucțiuni de plată pentru decontarea fondurilor aferente operațiunilor cu instrumente financiare: decontarea instrucțiunilor “livrare contra plată” (DvP – delivery versus payment) pe bază brută, în timp real, pentru operațiunile cu titluri de stat și instrucțiuni pe bază brută emise de alte sisteme de valori mobiliare;

d) instrucțiuni de plată aferente anumitor operațiuni efectuate de Banca Națională a României.

¹² Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1073/2004.

¹³ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 75/2005.

¹⁴ Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 265/2005.

¹⁵ Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 265/2005.

¹⁶ Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 267/2005.

Instrucțiunile de plată de tip transfer credit sunt inițiate de participanți în sistem sub formă de mesaje de plată prin intermediul rețelei **SWIFT**, care facilitează schimbul de instrucțiuni de plată de mare valoare și urgente în timp real între participanți și facilitează schimbul de mesaje SWIFT între participanți (prin intermediul serviciului **SWIFT FIN Y-Copy**). Restul instrucțiunilor de plată sunt inițiate de participanți în sistem sub formă de mesaje de plată prin intermediul **rețelei proprietare interbancare TFDNet**, folosită în vederea transmiterii de instrucțiuni/comenzi, precum și pentru efectuarea de interogări către sistemul ReGIS.

Toate instrucțiunile de plată procesate și decontate în sistemul ReGIS sunt denumite în *lei*.

În sistemul ReGIS pot participa **instituții de credit, Banca Națională a României, Trezoreria Statului și organizații care furnizează servicii de compensare sau decontare și care sunt supravegheate de o autoritate competentă**. Instituțiile de credit, Banca Națională a României și Trezoreria Statului trebuie să dețină un cont de decontare în ReGIS. Pe parcursul zilei de operare a ReGIS, contul de decontare reprezintă contul curent al participantului deschis în evidența Băncii Naționale a României. Prin intermediul contului de decontare se efectuează toate transferurile de fonduri aferente instrucțiunilor inițiate de participanți. În cadrul contului său de decontare, fiecare participant poate constitui rezerve, atât în scopul garantării decontării, cât și al gestiunii lichidității proprii.

Sistemul ReGIS operează conform principiului de decontare pe bază brută, respectiv procesarea și decontarea se fac instrucțiune cu instrucțiune. Înaintea decontării unei instrucțiuni de plată, sistemul ReGIS verifică dacă există suficiente fonduri disponibile în contul/conturile de decontare în cauză. **Etapele parcurse în procesarea unei instrucțiuni de plată în sistemul ReGIS** sunt următoarele:

a) *Inițierea*, respectiv transmiterea instrucțiunii de plată de către participant sistemului ReGIS;

b) *Validarea*, respectiv aplicarea de către sistemul ReGIS a unei serii de proceduri operaționale asupra instrucțiunii respective, al căror scop este validarea acesteia;

c) *Acceptarea tehnică*, respectiv momentul din care, dat fiind faptul că instrucțiunea de plată a fost validată cu succes, sistemul consideră instrucțiunea ca fiind intrată în sistem;

d) *Verificarea disponibilității fondurilor* în contul/conturile de decontare și introducerea instrucțiunii de plată în coada de așteptare dacă nu există suficiente disponibilități în contul/conturile de decontare;

e) *Acceptarea instrucțiunii de plată spre decontare* de către ReGIS, dacă există suficiente fonduri disponibile în contul/conturile de decontare, care să permită efectuarea decontării;

f) *Decontarea imediată*. Acceptarea spre decontare este urmată imediat de decontarea necondiționată și irevocabilă, adică definitivă (finală), respectiv plătitorul este debitat și beneficiarul este creditat.

Instrucțiunile de plată acceptate în sistem sunt procesate cronologic, conform principiului **FIFO** (primul intrat, primul ieșit). Instrucțiunile de plată transmise de participanți în sistem sunt verificate de sistemul ReGIS imediat ce acestea au fost recepționate, în vederea validării sau respingerii. Dacă o instrucțiune de plată este respinsă, inițiatorului instrucțiunii îi este transmis un mesaj de eroare.

În cazul în care fondurile disponibile din contul de decontare al unui participant nu sunt suficiente pentru a deconta o instrucțiune de plată, sistemul ReGIS introduce instrucțiunea de plată respectivă în *coada de așteptare*. Participanții în sistemul ReGIS monitorizează instrucțiunile inițiate de ei și aflate în coada de așteptare și iau măsurile necesare pentru decontarea acestor instrucțiuni înainte de închiderea zilei de operare a sistemului ReGIS. *Ori de câte ori are loc creditarea contului de decontare al participantului care are instrucțiuni în coada de așteptare, sistemul reinițiază procesarea acestora după următorul algoritm:*

- instrucțiunile sunt procesate în ordine cronologică (conform principiului FIFO), dacă instrucțiunile din coada de așteptare au alocată aceeași prioritate;

- instrucțiunile cu o prioritate mai mare sunt întotdeauna procesate înaintea instrucțiunilor cu prioritate mai mică; acestea din urmă vor fi decontate numai dacă în coada de așteptare nu mai există instrucțiuni cu o prioritate mai mare;

- instrucțiunile aflate în coada de așteptare sunt decontate conform principiului *by-pass* FIFO (adică FAFO – primul disponibil, primul decontat) numai dacă instrucțiunile respective au aceeași prioritate și nu există instrucțiuni cu prioritate mai mare în coada de așteptare.

Componenta SENT a Sistemului Electronic de Plăți reprezintă un sistem electronic de compensare prin care Societatea Națională TransFonD SA pune la dispoziția participanților următoarele *servicii principale*:

- intermedierea schimbului de instrucțiuni de plată (ordine de plată de mică valoare și instrucțiuni de debitare directă);

- calculul pozițiilor nete multilaterale pe baza instrucțiunilor transmise de participanți și acceptate de sistem;

- inițierea decontării prin transmiterea unei instrucțiuni de decontare pe bază netă (IDN) către sistemul ReGIS pe baza căreia acest sistem să efectueze decontarea.

Pe parcursul zilei de operare, în SENT au loc *trei sesiuni de compensare*, fiecare dintre acestea având următoarele momente distincte: sfârșitul perioadei de constituire a garanțiilor, începutul perioadei de acceptare a fișierelor, sfârșitul perioadei de acceptare a fișierelor la compensare¹⁷ și transmiterea instrucțiunii de decontare pe bază netă la ReGIS.

În sistemul Casei de compensare automată pot participa *instituții de credit, Banca Națională a României și Trezoreria Statului*. Fiecare participant trebuie să dețină un cont curent în evidențele Băncii Naționale a României și un cont de decontare deschis pe numele său în sistemul ReGIS.

În calitate de bancă centrală, Banca Națională a României are răspunderea asigurării cadrului necesar funcționării eficiente, fiabile și sigure a sistemelor de compensare și decontare din România. În acest context, banca centrală coordonează, autorizează și supraveghează sistemele de compensare și decontare a plăților și a operațiunilor cu instrumente financiare ce funcționează în România și acționează ca agent de decontare finală pentru aceste sisteme.

Pentru sistemul Casei de compensare automată, Banca Națională a României acționează în calitate de *furnizor de lichiditate* pentru facilitarea decontării instrucțiunii de decontare pe bază netă transmise de Casa de compensare automată în sistemul ReGIS. În acest scop, atunci când este necesar, conform regulilor privind asigurarea de lichiditate în SENT, banca centrală cumpără titlurile de stat gajate în favoarea sa de către participanți în scopul garantării decontării obligațiilor rezultate din participarea la sistemul SENT și, în cazuri excepționale, acordă credit „intraday” garantat în totalitate.

Societatea Națională TRANSFOND SA, *proprietarul și operatorul tehnic al sistemului Casei de compensare automată SENT* administrează operațiunile zilnice de procesare, asigură informarea participanților, inclusiv prin elaborarea, gestionarea și distribuirea rapoartelor și graficelor standard și la cerere, și este responsabil cu securitatea datelor, a aplicațiilor software și infrastructurii, inclusiv a soluțiilor de rezervă („backup”) și recuperare în caz de dezastru.

Sistemul Casei de compensare automată procesează ordine de plată de mică valoare și instrucțiuni de debitare directă, ambele în format electronic. Participanții în sistem transmit instrucțiunile de plată prin intermediul unei rețele de telecomunicații interbancare (rețea virtuală privată – VPN), sub formă de *fișiere*.

Conexiunea fiecărei societăți bancare (în calitate de participant în SENT) la sistemul Casei de compensare automată se face printr-o rețea proprietară VPN de la un punct unic al participantului, de regulă sediul central, cu posibilitatea de conectare și a sediului de disaster-recovery (recuperare în caz de dezastru). În cazul în care este întreruptă conexiunea la rețeaua VPN

¹⁷ În fiecare dintre cele trei sesiuni zilnice de compensare, perioada de acceptare a fișierelor la decontare fiind de o oră.

a stației de lucru a unui participant, acesta trebuie să inițieze o nouă conexiune prin echipamentele de rezervă.

Componenta SaFIR a sistemului Electronic de Plăți are rolul de a depozita și deconta operațiuni cu titluri de stat. Toate titlurile de stat emise de Ministerul Finanțelor Publice în formă dematerializată sunt înscrise în conturile deschise la depozitarul central banca centrală, pe numele participanților la sistemul SaFIR. Drepturile de proprietate ale intermediarilor pieței secundare și ale instituțiilor de credit participante în sistemul SaFIR, altele decât intermediari, se dobândesc prin înscriere în contul acestora, deschis în nume propriu în evidențele depozitarului central. Drepturile de proprietate ale celorlalți deținători de titluri de stat se dobândesc prin înscriere în conturile deschise în evidențele intermediarilor pieței secundare sub rezerva evidențierii titlurilor în contul cumulat de clienți deschis pe numele intermediarului în evidențele Băncii Naționale a României.

Instituțiile de credit, Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor Publice și societățile de servicii de investiții admise pe piața primară și/sau secundară administrată de Banca Națională a României sunt participanți la sistem. Administratorul sistemului poate admite, după o evaluare individuală, participarea în sistem a unor operatori de sistem, agenți de decontare sau contrapărți centrale din cadrul sistemelor de compensare pentru tranzacțiile cu titluri de stat. Participanții la sistem au una din următoarele calități:

- Dealer primar;
- Intermediar pe piața secundară;
- Participant pe piața secundară administrată de Banca Națională a României care tranzacționează numai în nume și pe cont propriu;
- Emitent;
- Bancă centrală;
- Sistem de tranzacționare a titlurilor de stat (ex. Bursa de Valori București).

Fiecare participant la sistem trebuie să se conecteze la rețeaua SWIFT și la rețeaua proprietară TransFonD care asigură conectarea la sistemul SaFIR.

Sistemul respectă un principiu consacrat de administrare și control al riscului cel de “livrare contra plată” (delivery versus payment), prin care nici o operațiune de transfer a instrumentelor financiare de la un participant la altul nu se face fără transferul simultan al contravalorii acestora. Deși modelul principal de livrare contra plată este cel de decontare brut-brut (atât decontarea titlurilor, cât și cea a fondurilor se fac pe bază brută, tranzacție cu tranzacție), SaFIR vine în sprijinul băncilor și al Ministerului Finanțelor Publice cu un algoritm de economisire a lichidităților necesare decontării în anumite condiții. În situația în care participanții au în aceeași zi de decontat rezultatele unor licitații de titluri de stat, plăți de dobânzi, cupoane etc., pentru a reduce considerabil cantitatea de lichiditate necesară, decontarea se face pe bază netă, prin compensarea încasărilor și plăților¹⁸.

Sistemul SaFIR este conceput ca un depozitar pe două niveluri, gestionând portofoliile deținute de dealerii primari și secundari pe piața titlurilor de stat, precum și de participanții obișnuiți (bănci), în acest din urmă caz, în principal, în scopul garantării operațiunilor de plăți.

SaFIR a fost conceput doar pentru procesarea titlurilor de stat emise de Ministerul Finanțelor Publice. Banca Națională a României emite și ea certificate de depozit, ceea ce impune viitoarea adaptare a sistemului pentru a procesa ambele tipuri de instrumente. În plus, SaFIR poate admite ca participanți în sistem, în viitor și societățile de investiții financiare, care derulează tranzacții cu titluri de stat, decontarea fondurilor aferente operațiunilor respective fiind facilitată de gestionarea unor plafoane setate în sistem.

Banca Națională a României este depozitarul central pentru titlurile de stat și este mandată de Ministerul Finanțelor Publice să organizeze și administreze activitatea de înregistrare a drepturilor de proprietate și a altor drepturi asupra titlurilor de stat. De asemenea, Banca Națională a

¹⁸ Iacob A., *SaFIR, ultima componentă SEP. Titlurile de stat intră în era electronică*, articol în Piața Financiară, nr. 11, 2005, p. 58.

României organizează și administrează activitatea de decontare finală și irevocabilă a operațiunilor derulate cu aceste titluri de stat prin sistemul de depozitare și decontare a titlurilor de stat SaFIR.

Banca centrală este administratorul de sistem al SaFIR. În această calitate, Banca Națională a României gestionează și controlează funcționarea sistemului.

Prin intermediul Sistemului Electronic de Plăți se procesează pe teritoriul României instrumente de plată de credit, respectiv ordinele de plată. *La momentul actual în România (prima jumătate a anului 2006), instrumentele de plată de debit (cecuri, cambii și bilete la ordin) sunt decontate încă în sistem clasic pe suport hârtie prin intermediul ședințelor zilnice de compensare în cadrul sistemului TransFonD.*

Instrumentele de plată de debit cu destinație intrabancară depuse de clientul beneficiar al sumei la unitatea sa bancară circulă fizic la unitatea bancară a plătitorului (a aceleiași societăți bancare), prin remitere prin circuit intrabancar letric. Odată ajuns la unitatea bancară a plătitorului, instrumentul de plată generează plata către creditor a sumei menționate pe respectivul instrument de plată de debit.

Structura SC TransFonD SA¹⁹ îndeplinește (încă) în țara noastră, rolul de Casă de compensare, abilitată să asigure cadrul necesar decontării instrucțiunilor de plată de debit în numele clienților societăților bancare. În fiecare loc de desfășurare a compensării de către TransFonD, județ-municipiul București, societățile bancare sunt reprezentate de o singură unitate proprie. Această unitate are deschis un singur cont – corespunzător locului de desfășurare a operațiunii de către TransFonD – conform principiului “un cont - un participant”.

Extinderea Sistemului Electronic de Plăți național prin includerea unei componente destinate procesării automate a instrumentelor de plată de debit induce provocări specifice la nivelul mediului bancar românesc. Fiind instrumente care circulă din inițiativa creditorilor, în prezent, instrumentele de plată de debit sunt decontate de debitori la prezentarea fizică a acestora (instrumentelor) la unitatea bancară a plătitorului.

Informații specifice unui posibil model de procesare viitoare a instrumentelor de plată de debit în format electronic sunt date publicității de banca centrală pe site-ul oficial al acesteia, la itemul Sistemul Național de Plăți. Expunerea de față vizează aspectele relevante conținute de acel model și influența sa asupra tehnicii de desfășurare a operațiunilor bancare cu instrumente de debit.

Schimbarea procesării instrumentelor de debit din sistemul actual clasic, pe hârtie într-un sistem electronic presupune următoarele: eliminarea circulației suportului hârtie prin „trunchierea” instrumentelor de debit la unitatea bancară a beneficiarului (scanarea anumitor elemente definitorii ale respectivului instrument); transmiterea electronică a instrucțiunii de plată de debit și a imaginii; validarea plății pe baza imaginii scanate a instrumentului de debit protejate prin utilizarea tehnicilor semnăturii digitale; asigurarea unui grad înalt de securizare și automatizare a procesării instrumentelor de debit, cu costuri mai mici și cu procesare mai rapidă.

În cadrul Sistemului Electronic de Plăți, în materialele prezentate public²⁰, sunt vehiculate variante de procesare a instrumentelor de debit prin trunchiere în funcție de nivelul de tehnologizare decis de fiecare, în funcție de volumul de instrumente de debit procesate în unitățile teritoriale și de mărimea investiției pe care banca este dispusă să o realizeze în acest scop.

Operaționalizarea în anul 2005 a Sistemului Electronic de Plăți a fost de natură să îmbunătățească serviciile bancare oferite clienților, care beneficiază de servicii de decontări bancare operative, desfășurate în intervale de timp rezonabile, comparativ cu decontarea bancară în vechiul sistem clasic de decontare interbancară. În cadrul componentei ReGIS decontarea interbancară pe baza ordinelor de plată se realizează în interval de maxim câteva ore, iar în cadrul sistemului SENT în cadrul aceleiași zi bancare și doar ca excepție în ziua bancară următoare. Aceste aspecte relevă

¹⁹ Înființată potrivit Circularei Băncii Naționale a României nr. 9/2001 privind funcționarea Societății Naționale de Transfer de Fonduri și Decontări, în calitate de agent al Băncii Naționale a României, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 212/2001.

²⁰ Site-ul www.bnr.ro, itemul Sistemul de plăți, procesarea instrumentelor de debit.

principalele beneficii aduse clienților nebankari ai băncilor de către Sistemul Electronic de Plăți. Aceștia li se adaugă prețurile scăzute ale serviciilor de decontare realizate de societățile bancare în numele clienților lor nebankari. În măsura în care viitoarea configurație de decontare electronică a instrumentelor de plată de debit se va implementa la nivelul Sistemului Electronic de Plăți, se vor crea premisele compatibilizării complete a sistemului național de plăți cu cele similare din țări cu o mai bogată experiență în domeniu.

BIBLIOGRAFIE:

1. Iacob A., *SaFIR, ultima componentă SEP. Titlurile de stat intră în era electronică*, articol în Piața Financiară, nr. 11, 2005, p. 58;
2. Circulara Băncii Naționale a României nr. 9/2001 privind funcționarea Societății Naționale de Transfer de Fonduri și Decontări, în calitate de agent al Băncii Naționale a României, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 212/2001;
3. Legea nr. 485/2003 pentru modificarea și completarea Legii bancare 58/1998, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 876/2003;
4. Legea nr. 443/2004 pentru modificarea și completarea Legii bancare 58/1998, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1035/2004;
5. Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 582/2004;
6. Legea nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 566/2004;
7. Ordonanța Guvernului nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 78/2004, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 222/2004, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 508/2004;
8. Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 2/2004 privind utilizarea codurilor IBAN în România, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 165/2004;
9. Regulamentul nr. 6/2004 pentru modificarea Regulamentului nr. 8/1996 privind regimul de decontare specială și autorizare a caselor de compensații interbancare, republicat, abrogat de Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/2005 privind sistemele de plăți care asigură compensarea fondurilor;
10. Norma nr. 12/2004 privind modificarea Normei nr. 3/1998 privind plafoanele tehnice de garantare unilaterală, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 1073/2004;
11. Norma Băncii Naționale a României nr. 1/2005 privind modul unitar de completare a mențiunilor din ordinele de plată în mesajele electronice utilizate în sistemul ReGIS și în casa de compensare automată, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 75/2005;
12. Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/2005 privind sistemele de plăți care asigură compensarea fondurilor, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 265/2005;
13. Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 2/2005 privind ordinul de plată utilizat în operațiuni de transfer credit, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 265/2005;
14. Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 3/2005 privind debitarea directă executată prin casa de compensare automată, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 267/2005;
15. Reguli de sistem ReGIS site-ul www.bnr.ro.sistemuldeplati;
16. Reguli de sistem SENT site-ul www.bnr.ro.sistemuldeplati;
17. Reguli de sistem SaFIR site-ul www.bnr.ro.sistemuldeplati.